

Slovenski Pravnik.

Leto XIV. V Ljubljani, 15. avgusta 1898.

Štev. 8.

Razna vprašanja iz civilnega pravdnega reda.

(Preudarja Karol Fiedler, deželni sodni svètnik v Chrudimu.)

2. Je li sméti dopustiti in opraviti v prizivnem postopanju dokaze, katerih nista navedle stranki na prvem sodišči in kateri se tudi sicer niso navedli pred prvim sodnikom?

Po §-u 467. št. 4. civ. pr. r. mora obsezati prizivni spis poleg splošnih potrebstij tudi dejanske navedbe in dokazila, s katerimi je moči dokazati resničnost prizivnih razlogov. V §-u 482. odst. 2. civ. pr. r. nahajamo pa določilo, da smejo stranke navajati v prizivnem postopanju dejanske okolnosti in dokaze, ki po vsebini pravnih spisov prvega sodišča in dejanskega stanu sodbe niso bili navedeni na prvi stopinji, samo, da dotrdijo ali ovržejo oglašene prizivne razloge.

Ta določila v zvezi s §-om 488. civ. pr. r., da sme prizivni senat vzprejeti dokaze, ki so v podporo prizivnim razlogom ali v njih izpodbijanje, učinjajo zgorajšnjo vprašanje dvomljivo.

Priziv je pravni pomoček, ki ga zglašá stranka, s prvo sodbo prizadeta, da doseže na višjem sodišči razveljavljenje ali pa premembo sodbe.

Priziv je dopusten tako iz formalnih razlogov (§-i 471. št. 4.—6. in 477. civ. pr. r.), kakor tudi iz materijalnih. V poslednjem oziru je prizivu namen, da se vzamejo na pretres dejanske in pravne strani spora, da se torej ocenijo navedbe strank in dognani dokazi, dalje, da se premotri pravni pomen podanega dejanja in dejanstev in da se jih podvrže odnosnemu pravnemu pravilu (subsumpcija). Priziv je torej pristopen za vsakotere prizivne razloge, ker je pretres »in facto et de iure«. ¹⁾

¹⁾ Dobro povdarjajo zato motivi vladne osnove v „Materialien“ I. del str. 349: „Alle Seiten des Verfahrens und des Urtheiles sind der Prüfung unterworfen. Das erstrichterliche Urtheil wird in der Regel wegen unrich-

Ne provzroča pa priziv nove ponovljene razprave o sporu, ki se je obravnaval na prvi stopnji, in ni zato možno uveljaviti novih dejanstev in novih dokazil, razun le v svrhu dotrjenja ali ovrženja prizivnih razlogov.

Stranki, oziroma tudi sodišče prve stopinje je dolžno skrbeti, da se navedejo vse za utemeljitev predlogov potrebne in za razsodbo odločilne okolnosti po resnici, popolnoma in določno in da se ponudijo v ugotovitev povedeb potrebni dokazi tako, da se po resnici ugotovi dejanski stan pravic in zahtev, ki jih zatrjujejo stranke (§-i 178. in 182. odst. 1. civ. pr. r.).

Zato se je sodišču tudi uradoma ozirati na to, da se dožene dokazni material kolikor moči najpopolneje in sme radi tega dopuščati in vzprejemati tudi take dokaze, ki jih nista stranki ponudili (§-i 183., 351., 378. in 371. civ. pr. r.).

Tudi prizivno sodišče ima v mejah prizivnih razlogov in dokazov iste dolžnosti. Istemu se je ozirati na vsa sredstva, ki sta jih stranki ponudili v utemeljitev ali v izpodboj zahteve že na prvem sodišči, katerih pa le-to ni vpoštevalo, ozirati se mu je pa tudi na dokazila, katerim se je stranka pozneje odrekla. Prizivno sodišče se bo oziralo in bo uradoma vzprejemalo celo take dokaze, katerih stranki niti ponudili nista, če jih je le pred prvim sodnikom sploh kdo navedel.¹⁾

tiger Rechtsanwendung, insbesondere wegen unrichtiger Subsumption der Thatsachen unter das Gesetz angefochten werden; es wird sich bei der Beschwerdeführung viel seltener um reine Bestreitung der Thatsachen, um unrichtige Beweisverwertung, als um die Zweifelhaftigkeit der rechtlichen Natur des Sachverhaltes oder seiner Bestandtheile handeln. Aber auch ein Irrthum des erstrichterlichen Urtheils bei Feststellung des thatsächlichen Ergebnisses der Verhandlung und Beweisführung oder hiebei unterlaufene Unvollständigkeiten oder Versehen (es wurde z. B. vom ersten Richter dem Urtheile eine thatsächliche Voraussetzung zu Grunde gelegt, welche mit den zu berücksichtigenden Processakten im Widerspruche steht), ferner eine unrichtige Beweiswürdigung werden durch das Obergericht corrigirt werden können, ebenso ein Uebergehen von Angriff- oder Vertheidigungsmitteln, sei es bei der Sachverhaltsermittlung, sei es bei der eigentlichen Urtheilsschöpfung.“

¹⁾ Besedilo zakona v § 488. odst. 1. civ. pr. r. se je vzprejelo vzpričo predloga permanenčnega odseka in s tem predrugačilo prvotno besedilo vladnega načrta, v katerem se glasi odnosni § 509. tako-le: „Der Berufungssenat kann nicht bloss die zur Unterstützung oder Bekämpfung der

Prizivno sodišče dopusti in opravi po potrebi dokaze :

1. katere sta stranki na prvem sodišči ponudili, katere je pa sodišče kakor neodločilne zavrnilo (§ 275. odst. 1. civ. pr. r.).

2. katerih se sicer ni ponudilo, kateri so pa iz spisov razvidni in ki so za dotrjenje ali izpodboj prizivnih razlogov sposobni (§-a 488. odst. 1. in 3., 489. civ. pr. r.).¹⁾

Taki dokazi so razvidni iz pravnih spisov, iz razpravnega zapisnika, iz dokaznih sklepov in iz dejanskega stanu sodbe.²⁾

Prizivno sodišče ni torej pri razsoji spora vezano na dokaze, ki jih je prvo sodišče vzprejelo. Isto sme dokaze ponoviti in dopolniti in sme tudi nove dokaze vzprejeti, toda le-te praviloma le takrat, kadar so bili že prvemu sodišču znani.

V prizivnem postopanju velja torej načelo, da niso stranke opravičene ponujati novih dokazov in da ne pripušča prizivno sodišče nikakih dokazov, ki niso bili prvemu sodniku niti ne znani. Novote so torej praviloma izključene. To izhaja iz nagibov vladnega načrta³⁾ in iz predpisov o tožbah za obnovo (§ 530. št. 7. civ. pr. r.).

Berufungsgründe neu vorgebracht (predružačeno v „dienenden“) Beweise aufnehmen . . .“ S tem je pravica prizivnega sodnika, označena v § 183. civ. pr. r., strogo omejena.

¹⁾ Katere takih dokazov da opravi prizivno sodišče samo, in katere dá opraviti po odrejenem ali zaprošenem sodniku, uči § 488. civ. pr. r.

²⁾ V naredbi justičnega ministerstva z dne 3. dec. 1897, št. 25801 je pri pojasnilu k § 417. civ. pr. r. izrecno zaukazano, naj se omenijo na kratko vsi dokazi, kateri se niso opravili, v dejanskem stanu sodbe.

³⁾ Glej „Materialien“ del I. str. 349., 357. in 369.: „Es ist somit das Berufungsgericht nicht einmal darauf beschränkt, bei seiner Entscheidung nur diejenigen Erkenntnisquellen zu benützen, aus denen der erste Richter geschöpft hat; es genügt, dass diese Erkenntnisquellen dem ersten Richter zu Gebote standen“. „Das Berufungsgericht hat nicht zu sagen, ob das Urtheil überhaupt, sondern ob es mit Rücksicht auf das in erster Instanz von beiden Seiten Vorgebrachte richtig sei; in Bezug auf das Material, welches das Berufungsgericht für die Kritik der angefochtenen Entscheidung verwenden darf, ist es gebunden (Sach- und Streitstand des Verfahrens erster Instanz), nicht aber in der Beurtheilung und Verwerthung dieses Materials“. „Durch Zahl 6 (sedaj št. 7. § 530. civ. pr. r.) wird die heute sogenannte Wiedereinsetzung ob noviter reperta in die Wiederaufnahmsklage übergeleitet. Die Befugnis, später aufgefundenene Beweismittel nachzubringen, muss wegen des Ausschlusses von Neuerungen vom Berufungsverfahren gewährt werden.“

Ako bi bile namreč novote v prizivnem postopanju dopustne, bi se ne dalo opravičiti, da je tožba za obnovo dopustna i takrat, kadar je odprto zoper sodbo prve stopnje še prizivno postopanje.

Ravnokar navedeno načelo zadobi izjemo s tem, da je smeti dokaze, kateri se niso navedli glasom pravnih spisov prve stopnje in glasom dejanskega stanu sodbe že pred prvim sodnikom, uveljaviti po strankah v prizivnem postopanju v dotrjenje ali v izpodboj navedenih prizivnih razlogov. Tega predpisa pa ni smeti splošno razlagati; isti velja namreč le ondi, kjer ni bilo po naravi in po bistvu stvari moči takih dokazov navesti že na prvi stopnji¹⁾ ali pa, če ne ustvarja opustitev takih dokazov prekluzije, če ne morejo torej nastati nasledki take zamude.²⁾

Te primere je uvrstiti v dve skupini. V prvi se družijo oni primeri, kjer se oglašja priziv iz formalnih razlogov po § 471. št. 4.—6. civ. pr. r., druga vsebuje pa primere, da sta prvosodno postopanje ali pa sodba nepopolna in nedostatna tako, kakor to navaja § 496. št. 1. do 3. cit. zak. in kolikor to stranka v prizivnem spisu izrecno graja.

V primerih §-a 471. št. 4.—6. civ. pr. r. se opravijo novi dokazi po načinu, kakoršnega navaja § 473. odst. 2. civ. pr. r. Ako se razveljavi potem sodba vsled ničnosti postopanja in ako opravi prizivno sodišče po smislu §-a 478. odst. 4. civ. pr. r. samo potrebno novo razpravo, ravnalo se bode pri tem po predpisih o ustni sporni razpravi na zbornih sodiščih prve stopnje. Stranki moreta potem navesti do končane razprave nove, odnosni predmet zadevajoče dejanske navedbe in dokazila. Isto velja i takrat, kadar sklene prizivno sodišče, dopol-

¹⁾ Na primer: prizivnik proti zamudni sodbi ponuja v dotrjenje prizivnega razloga povsem nove priče o tem, da ne gre za zamudo, ker gre marveč za okolnosti, naštete v § 402. št. 2. civ. pr. r. Takih dokazov ni mogel prizivnik iz naravnih vzrokov navesti na prvi stopnji.

²⁾ Razven primerov §-ov 478. in 496. civ. pr. r. je upoštevati tudi določilo § 240. *ibid.*, da se je ozirati vselej uradoma na že tekočo pravdo in na pravnomočnost sodbe. Toliko je torej možno se poslužiti tudi v prizivnem postopanju novega dokaza po listinah.

nivši na prvi stopinji opravljeno razpravo, odločiti s sodbo v stvari sami, ne da bi stvari vračalo (§ 496. civ. pr. r.).¹⁾

V drugih primerih, tu nenašteti, ni moči vzprejeti in opravljati na prizivnem sodišči novih dokazov, katerih nista stranki ponudile že pred prvim sodnikom in kateri niso niti sicer njemu prišli na znanje.²⁾ Taki dokazi so — izvzemši zgoraj navedene primere — strogo izključeni in jih je moči uveljaviti zgolj pod uveti §-a 530. civ. pr. r. s tožbo za obnovo.

Iz češkega »Právnik« —oe—.

¹⁾ Tu izraženi nazor se opira na naredbo just. ministerstva in mnenje najvišj. sodišča k §-oma 478. in 496., ki pravi med drugim: „In den Fällen, wo von dem Berufungsgerichte gemäss § 478 Abs. 2 und 3 C. P. O. und § 496 Z. 1 bis 3 C. P. O. nach Aufhebung des erstrichterlichen Urtheiles die Verweisung der Sache an ein Gericht erster Instanz beschlossen wurde, sodann aber zufolge übereinstimmenden Antrages der Parteien oder auch, im Falle des § 496 C. P. O. im Interesse der Beschleunigung oder Kostenersparung ohne einen solchen die nothwendige neue Verhandlung oder die Ergänzung der früheren erstrichterlichen Verhandlung — da sie an Stelle der Verhandlung in erster Instanz tritt — die Vorschriften über die mündliche Verhandlung im Verfahren vor den Gerichtshöfen erster Instanz und nicht die Bestimmungen über die Berufungsverhandlung massgebend.“

²⁾ Istega nazora je Schuster na str. 471. in sicer prav odločno, dočim ne podajajo drugi komentatorji nikakega določnega odgovora, nego samo splošno navajajo določbe §-ov 467., 473. in 482. civ. pr. r. Nasprotnega nazora je dr. Berthold Beck v svojem spisu: „Zehn Abhandlungen zum neuen österr. Civilprocessrechte“ (Wien 1898) na str. 32.

Za ravnopravnost slovenščine in za nadsodišče v Ljubljani.

III.

Izjava odvetniške zbornice kranjske.

Dne 17. julija t. l. ob 10. uri dopoldne se je kranjska odvetniška zbornica sešla na izvanredno glavno skupščino, katero je vodil predsednikov namestnik g. dr. Mosché. Na dnevnem redu je bilo poročilo o dogodkih pri prizivni razpravi na c. kr. višjem dež. sodišči v Gradci dne 23. junija t. l. glede